

DE HUISZWALUW ALS BROEDVOGEL IN DE STAD EINDHOVEN IN 1982

Willem Veenhuizen

Inleiding

Na een tienjarig onderzoek naar het voorkomen van de Huiszwaluw in Breda (rapport in voorbereiding) en een verandering van woonplaats naar Eindhoven leek het mij interessant om ook in de stad Eindhoven, de Huiszwaluw te inventariseren.

Het was al wat laat in het seizoen en daarom heb ik op 27 juli 1982, middels een schrijven in het Eindhovens Dagblad om medewerking gevraagd van het publiek, om zodoende snel diverse nestlocaties te weten te komen. Totaal kwamen 20 reacties binnen, waarvan 11 uit Eindhoven en zelfs 9 mededelingen buiten Eindhoven (o.a. uit Eersel, Oirschot, Sterksel, Middelbeers en Nuenen). Van de 11 reacties uit Eindhoven waren er 4 positieve meldingen bij die echt betrekking hadden op de Huiszwaluw. De overige meldingen hadden vaak betrekking op de Boeren- en Gierzwaluw. Maar niettemin moet ik alle briefschrijvers danken voor hun medewerking.

Methode

De beste tijd om de Huiszwaluw te inventariseren valt van Midden juli tot eind augustus. Dit is vaak vrij laat maar dat komt omdat er zich nog laat nieuwe vogels in of nabij de nestplaatsen vestigen. De criteria die ik heb gehanteerd om een nest als broedsel mee te tellen waren:

- 1/ Het nest moet een vrij donkere kleur hebben (vers bouwsel); dit is vaak moeilijk te zien i.v.m. de schaduwrand van de daklijst, of
- 2/ De oudervogels kwamen de jongen voeren, of
- 3/ Er waren jongen hoorbaar-zichtbaar, of
- 4/ Er lagen veel uitwerpselen onder het nest.

Niet alleen het aantal broednesten is geteld, ook is gekeken aan welke windzijde de nesten waren gebouwd.

Resultaten

Het blijkt dat ook in Eindhoven alle huiszwaluwen hun nesten bouwen tegen witte daklijsten, uitgezonderd 2 nesten in Italiëlaan, die tegen bruingebeitste daklijsten zitten. Waarom witte of lichtgekleurde dakranden? Het kan zijn dat er erfelijke factoren in meespelen (zie het vanoudsher broeden tegen witte krijtrotzen aan de Franse kust), of omdat wit een 'koele' ondergrond is die weinig warmte opneemt, waardoor het nest langer blijft 'plakken'.

Figuur 1. Broedlokaties van de Huiszwaluw in Eindhoven in 1982.

Broedlokaties van de Huiszwaluw

Belangrijke groengebieden in de nabijheid

Foerageerrichtingen buitengebieden

Bekijken we het kaartje dan zien we dat de meeste broedplaatsen aan de buitenkant van de stad gelegen zijn (nabij voedselgebieden). Het blijkt eveneens dat water in de nabijheid ook een belangrijke factor is (verhoogd voedselaanbod).

Opmerkelijk is dat er in Eindhoven vele geschikte broedplaatsen aanwezig zijn, (woningen met geschikte dakranden), doch de zwaluwen daar niet aanwezig zijn, bijvoorbeeld in de omgeving van Wilakkerstraat.

Algemeen overzicht

In totaal zijn 140 bewoonde nesten geteld, een aantal dat vergelijkbaar is met dat in bijvoorbeeld Breda en Tilburg. Tabel 1 geeft een overzicht naar stadsdeel en ekspositie (windrichting).

Tabel 1. Aantal bewoonde Huiszwaluw nesten ekspositie per stadsdeel en naar ekspositie.

stadsdeel	noord	oost	zuid	west	totaal
Tongelre	6	3	-	-	9
Woensel	15	23	16	17	71
Strijp	16	8	13	10	47
Gestel	2	-	2	-	4
Stratum	4	3	1	1	9
totaal	43	37	32	28	140
in %	31%	26%	23%	20%	100%

Nesten = 3,7/100 ha.

We kunnen concluderen dat de noordzijde (31%), de meeste favoriet nestkant is. Dit is waarschijnlijk niet zo verwonderlijk omdat de noordzijde niet zo erg aan temperatuurschommelingen onderhevig is. De Noordkant geeft ook meer beschutting tegen wind en regen.

Samenvattingen en conclusies

Na een eenmalige inventarisatie in 1982 kunnen we nog weinig zeggen over de Huiszwaluwenpopulatie in de stad Eindhoven.

Als we het kaartje bekijken dan zien we duidelijk dat vijf gebieden aan de rand van de stad zijn gesitueerd.

Als de broedlokaties zich meer binnen het stedelijk gebied bevinden dan zijn de in de nabijheid gelegen groengebieden met waterpartijen zeer belangrijke voedselgebieden.

In totaal zijn 140 bewoonde nesten geteld. De Welschapsedijk (22 nesten), de Scheltemaweg (14 nesten) en de Rode Kruisstraat (14 nesten) zijn in Eindhoven de broedlokaties waar zich de grootste broedpopulaties bevinden.

Opvallend is wel dat er binnen Eindhoven veel geschikte broedplaatsen aanwezig zijn, maar helaas laat de Huiszwaluw zich daar niet zien.

Adres: Busselse 32, 5641 PB Eindhoven.

Bijlage: OVERZICHT VAN HET AANTAL HUISZWALUWNESTEN PER STRAAT, met vermelding van de windekspositie

1.	<u>TONGELRE</u>					
	Jaar 1983					
	Teldag 0608	noord	oost	zuid	west	totaal
	Paul Krügerlaan	6				6
	Eeckhoutstraat		3			3
		6	3	-	-	9
2.	<u>WOENSEL</u>					
	<u>Woenselse Heide</u>	noord	oost	zuid	west	totaal
	Jaar 1983					
	Teldag 1708					
	Bevelandstraat				1	1
	Goereestraat	1	1			2
	Grebbezijdijklaan	1				1
	Overflakkestraat	1	1			2
	Purmerstraat		1			1
	Rode Kruislaan	4	7	3		14
	Schemerstraat	2		1		3
	Schouwenstraat		1			1
	Terschellingstraat				4	4
	Urkweg	1				1
	Voornestraat		2			2
	Walcherenlaan	1		1		2
		11	13	5	5	34
	<u>Heesterakker</u>					
	Milaanstraat	1	1	1	1	4
	Italiëlaan			2+		2
		1	1	3	1	6
	<u>Vlokhoven</u>					
	Covelakker		1			1
	Hulstbosakker	1				1
		1	1	-	-	2
	<u>Rapenland</u>					
	Gen. Haersolfell.				1	1
	- Antinlaan				3	3
	- Wickerslaan			1		1
	- Dedemlaan	1				1
		1	-	1	4	6
	<u>Oude Gracht</u>					
	Icarislaan				3	3
	Merilaoslaan				3	3
		-	-	-	6	6
	<u>Woenselse Watermolen</u>					
	Boschdijk		3		1	4
	Hemelrijken		4			4
	Kaneelstraat			1		1
	Kinsbergenstraat			1		1
	Kruisstraat		1			1
	Schoolstraat	1				1
	Vriesstraat			5		5
		1	8	7	1	17

3. STRIJP
Lievendaal
Jaar 1983
Teldag 1608

	noord	oost	zuid	west	totaal
Scheltemmaweg	6	7	1		14
S.v. Leeuwenstr		1			1
Welschapsedijk	6		10	6	22
	12	8	11	6	37

4. GESTEL
Jaar 1983
Teldag 1508

	noord	oost	zuid	west	totaal
Monte Verdil			1		1
Mardinistr			1		1
W. Pijperstr	2				2
	2	-	2	-	4

5. STRATUM
Tuindorp
Jaar 1983
Teldag 1508

	noord	oost	zuid	west	totaal
Bonifatiuslaan	1				1
Rielseweg	2				2
Roothaahstraat	1	2			3
Mgr Zwijsenstr		1			1
St Gertrudistr				1	1
St Norbertiusl			1		1
	4	3	1	1	9